

Dosarul nr. 1ra-983/2021

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE**

24 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul Penal lărgit în componența:

președinte
judecători

**Nadejda TOMA
Liliana CATAN
Iurie DIACONU
Ion GUZUN
Victor BOICO**

a judecat, fără participarea părților, recursul ordinar declarat de avocatul Nicolae Ursu în numele inculpatei Societatea cu Răspundere Limitată „Ecosemal”, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2020, în cauza penală privind

Societatea cu Răspundere Limitată „Ecosemal”
IDNO xxxxxxxxxxxxxx, înregistrată la Camera Înregistrării de Stat la xx xxxxx xxxx, cu adresa juridică în s. Xxxxxx, r-nul Xxxxx Xxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 17.06.2019 – 12.03.2020;

Instanța de apel: 17.06.2020 – 18.11.2020;

Instanța de recurs: 19.02.2021 – 24.05.2021.

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central din 12 martie 2020, SRL „Ecosemal” a fost recunoscută vinovată pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal și *liberată de răspundere penală, în legătură cu survenirea termenului de prescripție, conform art. 60 alin. (1) Cod penal.*

S-a încetat procesul penal din motivul intervenirii termenului de prescripție.

S-a admis parțial acțiunea civilă.

De la SRL „Ecosemal” s-a încasat în contul Instituției Publice Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”, prejudiciul moral în sumă de 180 000 lei.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță, *în fapt*, a constatat că *persoana juridică SRL „Ecosemal”*, desfășurând activitatea de întreprinzător în baza certificatului pentru producerea și/sau prelucrarea și/sau comercializarea semințelor nr. AN0425ABC, cunoscând că deținătorii *brevetelor mărcilor de porumb „Porumbeni P461” și „Porumbeni P458”* aparține Instituției Publice Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”, fapt confirmat prin extrasele AGEPI din baza de date „Soi de Plante”, unde sub brevetul nr. 109 este înregistrată marca „Porumbeni 461” iar sub brevetul nr. 112 este înregistrată marca „Porumbeni P458” titularii cărora fiind indicată Instituția Publică Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”, fără a avea cu ultimii un contract sau un acord privind comercializarea semințelor de porumb sub marca dată, la 20 martie 2017, în baza facturii WA xxxxxxx, S.R.L. „Ecosemal” a transmis spre comercializare către SRL „Bîtlan Com”, 1500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P458” și 500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P461”.

Pe baza stării de fapt expuse mai sus, instanța a conchis că prin acțiunile sale intenționate, manifestate prin intenție directă, persoana juridică SRL „Ecosemal” a comis infracțiunea prevăzută de art. 246¹ lit. d) Cod penal, *concurența neloială, adică folosirea mărcii comerciale într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic*.

3. Legalitatea și temeinicia sentinței a fost atacată cu apel de către avocatul Nicolae Ursu în numele inculpatei SRL „Ecosemal” solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care SRL „Ecosemal” să fie achitată și în sensul art. 29 alin. (4), să fie constată violarea drepturilor garantate prin art. 6, 7 CEDO.

În motivarea cerințelor, a invocat:

- procesul verbal de cercetare la fața locului din 27.03.2017 nu poate avea calitate de probă în sensul art. 94 Cod de procedură penală, deoarece este întocmit de o persoană care nu are dreptul să efectueze acțiunile procesuale în cauza penală;

- în sentință sunt enumerate contractele încheiate între IPIF „Porumbeni” și SRL „Agro-partener”, Contractul nr. 5 de activitate comună între SRL „Agro-partener” și SRL „Ecosemal”; Contractul nr. 070514/2 din 07.05.2014 dintre IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal”; Contractul nr. 080514/4 din 08.05.2014 dintre IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal”, care nu au fost supuse cercetării conform principiului nemijlocirii și nici evaluate sub aspectul cerințelor art. 101 Cod de procedură penală;

- prin ordonanța procurorului din 18 mai 2017 s-a dispus pornirea urmăririi penale în baza art. 246¹ lit. d) Cod penal, ultimul reținând că *SRL „Ecosemal”*

utilizând depozitul întreprinderii de stat „Xxxxxxx” ar fi contrafăcut materialul semincer sub denumirea „Porumbeni” ce se conține pe etichetele de pe sacii de semințe. În ordonanța de pornire a urmăririi penale, acțiunile SRL „Ecosemal” au fost calificate în baza art. 246¹ lit. d) Cod penal. Respectiv, din data de 18 mai 2017, SRL „Ecosemal” avea statut de bănuțit, iar organul de urmărire penală era obligat să respecte cerințele art. 63 Cod de procedură penală. Termenul stabilit în art. 63 Cod de procedură penală, de trei luni, a expirat la 18 august 2017, iar organul de urmărire penală avea obligația să aplice una din soluțiile indicate în lege.

- ordonanțele din 08 august 2018 și 09 august 2018, prin care SRL „Ecosemal” a fost pusă sub învinuire în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 246¹ lit. d) Cod penal, sunt afectate de vicii fundamentale, deoarece poartă un caracter declarativ, textul lor nefiind clar, concret; nu conțin informația privind actele normative, care ar fi fost încălcate de SRL „Ecosemal” la folosirea produselor brevetate. Descrierea acuzației în ambele ordonanțe este una confuză, și contrară prevederilor art. 21 Cod penal, care stabilește condițiile pentru angajarea răspunderii penale a persoanei juridice.

- din conținutul actelor nominalizate cât și din sentința contestată este de neînțeles, cum o societate comercială *„prin acțiunile sale intenționate, manifestate de intenție directă a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 246¹ lit. d) Cod penal, în cazul în care nu a fost elucidat și stabilit aportul persoanei fizice”;*

- învinuirea înaintată SRL „Ecosemal” a avut loc fără participarea avocatului, reprezentantului legal al SRL „Ecosemal”, nu i s-a explicat dreptul la apărare, prin ce a fost încălcat art. 6 & 3 CEDO;

- potrivit art. 246¹ Cod Penal, se sancționează penal orice act de concurență neloială inclusiv folosirea denumirii de firmă sau a mărcii comerciale într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic;

- în cadrul cauzei penale s-a stabilit că IPIF „Porumbeni”, la 30 noiembrie 2012, a obținut brevetul nr. 109 prin care a fost înregistrată denumirea soiului de plante „Porumbeni 461”; la 31.01.2013, a obținut brevetul nr. 112 prin care a fost înregistrată denumirea soiului de plante „Porumbeni 458”;

- la comercializarea semințelor la 20.03.2017 „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461” SRL „Ecosemal” a folosit denumirea soiului de plante brevetat (*din conținutul informației de pe etichetele respective este indicată denumirea soiului de plante*), dar nu marca comercială;

- în acțiunile SRL „Ecosemal” (*pe faptul realizării semințelor „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”*) nu există componentă de infracțiune;

- latura obiectivă a dispoziției art. 246¹ lit. d), prevede: „Concurența neloială – folosirea *mărcii comerciale* într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite

legitim de un agent economic”. Astfel, din textul legii se reține „folosirea mărcii comerciale”, dar nu a denumirii produsului brevetat. „Brevetul”, ca act de stat privind protecția soiului de plante stabilește denumirea soiului de plante și drepturile exclusive a titularului de a exploata soiul de plantă sau de a transmite acest drept unei persoane terțe. Marca comercială, în sensul art. 2 din Legea nr. 38 din 29.02.2008, are statutul său juridic. Regimul juridic al brevetului diferă de regimul juridic al mărcii comerciale;

- la 07 mai 2014, IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” au încheiat Contractul nr. 070514/2 privind producerea materialului semincer hibridului de porumb „Porumbeni 461”, care aparțin și sunt proprietatea intelectuală a institutului. Astfel, IPIF „Porumbeni” a permis SRL „Ecosemal” să producă hibridul „Porumbeni 461”, asumându-și unele obligații contractuale, inclusiv consultări referitor la tehnologii și metodologia producerii materialului semincer, verificarea respectării tehnologiei de producere, verificarea loturilor de multiplicare la diferite etape. Conform pct. 3.2.10 din Contract, SRL „Ecosemal” avea obligația să achite formele parentale prin livrarea producției recoltate. SRL „Ecosemal” a livrat 18 tone de porumb în știuleți. IPIF „Porumbeni” a refuzat să preia restul roadei, aceasta rămânând la producător;

- contractul nr. 080514/4 din 08.05.2014, încheiat între IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” prevedea producerea materialului semincer FI a hibrizilor de porumb „Porumbeni 458 MRF”, „Porumbeni 457 MRF”; „Porumbeni 375AMRF”; „Porumbeni 459 MRF”, din formele parentale care reprezintă proprietatea intelectuală a Institutului;

- în pct. 3.1 din Contract a fost stipulat că, prin realizarea formelor parentale, Institutul deleghează producătorului dreptul de a produce materialul semincer al hibrizilor de porumb „Porumbeni 458 MRF” și alți hibridi pe o suprafață de 47 ha. Potrivit pct. 3.2 din Contract, recolta de material semincer FI îi va aparține integral producătorului;

- prin Contractul nr. 280416/3 din 28 aprilie 2016, în scopul producerii semințelor hibrizilor de porumb „Porumbeni” 375 MRF” - 5 ha; „Porumbeni 459 MRF” - 5 ha și „Porumbeni 458 MRF” - 5 ha, IPIF „Porumbeni” i-a realizat SRL „Agro-partener” forme parentale. Conform pct. 2.3 din Contract, semințele hibride FI obținute de pe suprafața contractată aparține integral producătorului. Ulterior, între SRL „Agro-partener” și SRL „Ecosemal” a fost încheiat contractul nr. 5 din 01.05.2016 de activitate economică comună. În baza acestui contract, SRL „Ecosemal” a pus la dispoziție un lot de pământ de 20 ha, iar SRL „Agro-partener” l-a însămânțat cu formele parentale procurate de la institut, suportând cheltuielile. Potrivit pct. 4.1, părțile au convenit să repartizeze recolta de semințe obținută proporțional cheltuielilor suportate. În rezultat SRL „Ecosemal” a obținut în mod legal o parte din recolta

semințelor ce le-a prelucrat și le-a păstrat la depozit. Rода semințelor de porumb de diferite soiuri, inclusiv și „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, precum și formele parentale obținute legal și nefolosite, se păstrau la depozitul SRL „Ecosemal”, fapt confirmat prin actul de control întocmit de reprezentantul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, anexată la cauză;

- instanța de judecată nu a examinat probele ce ar fi permis elucidarea circumstanțelor importante pentru soluționarea cauzei penale;

- la data de 06.11.2017, în legătură cu problemele apărute la realizarea semințelor, „Porumbeni 461” și „Porumbeni 458” în rețeaua de comercializare, SRL „Ecosemal” a expediat o scrisoare în care a abordat neclaritățile ce țin de utilizarea *produselor brevetate* ce aparțin IPIF „Porumbeni”. Prin Scrisoarea Directorului Instituției „Porumbeni”, V. Matciciuc, din 01.01.2017 se menționează că, în contractele de producere a semințelor brevetate de hibridi marca „Porumbeni”, nu se stipula plata adăugătoare pentru utilizarea brevetelor. Această plată era inclusă în costul formelor parentale, de aceea producătorii de semințe nu achitau separat cheltuielile pentru utilizarea brevetului;

- SRL „Ecosemal” este înregistrată în mod legal ca agent economic cu drept de producere și/sau prelucrare și/sau comercializare a semințelor cu nr. AN0425ABC, conform art. 8 alin. (4) din Legea nr. 68 din 05.04.2013, iar art. 10 din Lege obligă agenții economice care plasează semințele pentru comercializare să le ambaleze, eticheteze, iar mențiunile înscrise pe etichete să reflecte și să ateste identitatea și calitatea acestora, inclusiv starea fitosanitară. Ambalarea, etichetarea cât și calitatea semințelor, precum și conținutul informației pe etichetă este controlată și certificată de Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (art. 5 legea 68). SRL „Ecosemal” încheind contractele enumerate cu IPIF „Porumbeni” procurând formele parentale pentru producerea semințelor, a obținut și dreptul de a le comercializa, utilizând brevetul soiurilor de semințe „Porumbeni 458 MRF” și „Porumbeni 461 MRF”, deoarece din formele parentale obținute legal, pentru producerea semințelor nu puteau fi obținute alte soiuri. IPIF „Porumbeni” prin contractele încheiate a transmis și dreptul de utilizare a brevetelor semințelor. Deoarece pe ambalajele semințelor nu putea fi o altă inscripție în afară de denumirea corectă a soiului de semințe;

- clauzele contractelor nu conțin interdicții asupra utilizării brevetelor la comercializarea semințelor soiurilor „Porumbeni 461” și „Porumbeni 459”;

- prin contractele enunțate, realizând formele parentale pentru obținerea recoltei de soiuri „Porumbeni 461” și „Porumbeni 459”, asigurând respectarea tehnologiilor și metodologiile științifice pentru creșterea roadei, IPIF „Porumbeni” a autorizat SRL „Ecosemal” să crească roada de porumb. În așa condiții, IPIF „Porumbeni” nu are temei de a pretinde încălcarea dreptului de brevet asupra soiurilor de plante de SRL

„Ecosemal” și de a solicita despăgubiri morale. Or, IPIF „Porumbeni” a permis și comercializarea semințelor sub denumirea lor brevetată;

- instanța de judecată nu a motivat concluzia privind existența elementelor constitutive ale infracțiunii din perspectiva folosirii produselor brevetate și a denumirii acestora;

- la caz, prin derogare de la art. 276¹ Cod de procedură penală, în materialele dosarului nu este administrată concluzia Consiliului Concurenței privind concurența neloială. Or, pentru pornirea urmăririi penale în baza art. 246¹ Cod penal este necesară opinia organului competent de control de stat al respectării prevederilor legislației în domeniul respectiv, cu expunerea asupra existenței sau a lipsei încălcării legislației din domeniu și asupra prejudiciului cauzat prin încălcare;

- soluția instanței de judecată privind admiterea acțiunii civile nu are nici un temei legal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2020, apelul declarat a fost respins, cu menținerea sentinței.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a constatat că, la pronunțarea sentinței, instanța de fond corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept, și just a concluzionat că SRL „Ecosemal” este vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 246¹, lit. d) Cod penal, or, împrejurările stabilite în cadrul cercetării judecătorești, dovedesc în afara oricăror dubii vinovăția SRL „Ecosemal” în comiterea faptei de *concurența neloială, adică folosirea mărcii comerciale într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic*, circumstanțe de fapt care au fost elucidate și constatate din totalitatea de probe acumulate la dosarul respectiv, fiind corect apreciate, cu respectarea prevederilor art. 101 Cod procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor.

Cu referire la motivele invocate de apărare, privind necesitatea achitării inculpatei, instanța de apel a notat că, prima instanță nu a comis erori de fapt care ar impune casarea sentinței adoptate în partea recunoașterii vinovăției inculpatei în comiterea acțiunilor infracționale, corect și justificat și-a motivat soluția sub aspectul recunoașterii vinovăției SRL „Ecosemal” în comiterea infracțiunii incriminate, luând în considerație probele administrate legal de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată la prezenta cauză penală, cu respectarea prevederilor art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, le-a dat o apreciere justă potrivit art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării reciproce, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, și ajungând la concluzia corectă cu privire la vinovăția inculpatei în comiterea faptei și prezența în acțiunile inculpatei a elementelor infracțiunii constatate.

Examinând probatorul administrat, instanța de apel, a conchis ca fiind dovedită în afara dubiilor rezonabile vina SRL „Ecosemal” și pe deplin prin următoarea sistemă de probe pertinente, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele, cum ar fi:

- declarațiile reprezentantului părții vătămate Instituția Publică Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”, Chirtoacă Leonid;

- declarațiile martorului Bîtlan Elena,

- procesul verbal de consemnare a plângerii verbale din 18.04.2017 (f.d.5);

- copia brevetului nr.109 care este înregistrată marca “Porumbeni 461”, iar sub brevetul nr.112 este înregistrată marca “Porumbeni 458” titularii cărora fiind indicată Instituția Publică Institutul de Fitotehnie “Porumbeni ” (f.d.43-45);

- copia contractului nr 280416/3 de producere a semințelor hibride de porumb din 28.04.2016, încheiat între Instituția publică Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” și SRL „Agro-Partener” (f.d.47-48);

- copia contractul nr. 5 de activitate economică în comun de principiiile societății civile din 01.05.2016 și actul din 10.05.2016 privind semănatul formelor parentale conform contractului încheiat între SRL „Agro-Partener” și SRL „Ecosemal” (f.d.50-52);

- copia contractului nr. 070514/2 din 07.05.2014 dintre Instituția publică Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” (f.d.53-54);

- copia contractului nr. 080514/4 din 08.05.2014 dintre Instituția publică Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” (f.d.57);

- copia contractului de comisie pentru magazin nr.002 din 15 martie 2017, încheiat între SRL „Ecosemal” și SRL “Bîtlan Com”, prin care SRL „Ecosemal” se obligă să transmită semințe de porumb;

- copia facturii fiscale nr. WA xxxxxxxx din 20 martie 2017, prin care SRL „Ecosemal” a transmis către SRL “Bîtlan Com” 2000 kg semințe de porumb (f.d.61);

- procesul verbal de cercetare la fața locului din 27.03.2017, efectuat la magazinul SRL “Bîtlan Com” în cadrul căruia au fost depistați 50 saci a câte 20 kg fiecare în care conform inscripțiilor pe acesta erau Semințe de Porumb “Porumbeni 458 MRF ” produs de către SRL „Ecosemal”.

Colegiul penal a constatat că, instanța de fond a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptei reținute în sarcina SRL „Ecosemal” încadrarea juridică corespunzătoare, și anume comiterea de către SRL „Ecosemal” a infracțiunii prevăzute de art. 246¹, lit. d) Cod penal, individualizată prin „conurența neloială, adică **folosirea mărcii comerciale** într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic.”

Întreaga sistemă de probe examinate mai sus și apreciată de către instanța de apel prin prisma prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, coroborează între ele

și demonstrează, incontestabil, faptul că, inculpata în persoana juridică, SRL „Ecosemal” a comis fapta prevăzută de art. 246¹, lit. d) Cod penal.

A reținut instanța de apel, că SRL „Ecosemal”, anterior a încheiat contractele nr. 070514/2 din 07.05.2014 și nr. 080514/4 din 04 mai 2014, privind producerea materialului semincer cu Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”.

Prin brevetului nr.109, se confirmă *înregistrarea mărcii “Porumbeni 461”*, iar sub brevetul nr. 112 se confirmă *înregistrarea mărcii “Porumbeni 458”*, titularii acestor brevet-uri fiind indicată Instituția Publică Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”.

Faptul comercializării semințelor de porumb de marca “Porumbeni P458” și de marca “Porumbeni P461”, se confirmă prin declarațiile martorului Bîtlan Elena, care coroborate cu contractul de comisie pentru magazin nr.002 din 15 martie 2017, încheiat între SRL „Ecosemal” și SRL “Bîtlan Com”, prin care SRL „Ecosemal” se obligă să transmită semințe de porumb, iar prin copia facturii fiscale nr. WA xxxxxxxx din 20 martie 2017, se dovedește faptul transmiterii de SRL „Ecosemal” către SRL “Bîtlan Com” 2000 kg semințe de porumb, care au fost depistate la magazinul SRL “Bîtlan Com”, în 50 de saci a câte 20 kg fiecare, în care conform inscripțiilor pe acesta erau Semințe de Porumb “Porumbeni 458 MRF” produs de către SRL „Ecosemal”, fapt confirmat prin procesul verbal de cercetare la fața locului din 27.03.2017.

În contextul dat, în urma cercetării probelor, Colegiul penal a conchis că, *SRL „Ecosemal” a comercializat semințele brevetate „Porumbeni p-461” și „Porumbeni p-458”, folosindu-se de marca comercială a Instituției Publice Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”, fără a avea un acord din partea acesteia, or, în cazul dat, prin comercializare semințele brevetate „Porumbeni p-461” și „Porumbeni p-458” de SRL „Ecosemal”, ultima a dus în eroare consumatorii cu referire la producătorul original al bunului supus vânzării.*

Instanța de apel a ajuns la ferma convingere că la capitolul încadrării juridice a acțiunilor SRL „Ecosemal”, careva încălcări nu au fost identificate, iar în acest sens, aprecierea stării de fapt, just se conchide asupra existenței în acțiunile SRL „Ecosemal” a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 246¹, lit. d) Cod penal.

Cu privire la faptul invocat de apărător precum că, la comercializarea semințelor la 20.03.2017 „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, SRL „Ecosemal” a folosit denumirea soiului de plante brevetat, dar nu marca comercială, în sensul dat, Colegiul penal a notat că, potrivit art. 2 al Legii nr. 38 din 29.02.2008 privind protecția mărcilor, „marcă, este orice semn (vizual, sonor, olfactiv, tactil) care servește la individualizarea și deosebirea produselor și/sau serviciilor unei persoane fizice sau juridice de cele ale altor persoane fizice sau juridice.”

Prin urmare, în speță, *SRL „Ecosemal” a folosit denumirea mărcii comerciale a Instituției Publice Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”, prin vânzarea semințelor la*

data de 20.03.2017 „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, or, *prin copia brevetului nr.109, anexat la dosar, se confirmă înregistrarea mărcii „Porumbeni 461”, iar sub brevetul nr.112 este înregistrată marca “Porumbeni 458”, titularii fiind indicată Instituția Publică Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”.*

Prin marca „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, s-au individualizat anume produsele Instituției Publice Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”, iar SRL „Ecosemal” a folosit o marcă a produsului, care de drept nu-i aparține.

Cu referire la faptul invocat de apărător precum că, în materialele dosarului nu este administrată concluzia Consiliului Concurenței privind concurența neloială, în sensul dat, Colegiul penal a reținut că, potrivit art. 276¹ Cod de procedură penală, deși se indică că, *„organul competent să exercite urmărirea penală solicită opinia organului competent de control de stat asupra activității de întreprinzător sau a altui organ competent în controlul respectării prevederilor legislației din domeniul în care a fost săvârșită fapta”,* norma dată mai prevede că, *„Organul de urmărire penală nu are dreptul să dispună sau să solicite organului de control inițierea unui control în sensul Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.”*

Astfel, instanța de apel a conchis că, deși la materialele cauzei nu se regăsește concluzia Consiliului Concurenței, aceasta nu este o probă obligatorie capabilă să instituie răspunderea penală a inculpatei, și totodată nu exonerează de răspundere penală persoana juridică SRL „Ecosemal” pentru fapta comisă.

Cu referire la faptul menționat de apărător că în privința SRL „Ecosemal” a fost încălcat termenul de ținere în calitate de bănuț al inculpatei, Colegiul penal a reținut că, erorile de la urmărirea penală sunt temeuri de a înceta procesul, încălcarea termenelor prevăzute de art. 63 Cod de procedură penală, fiind una incidentală așa cum o notificare oficială a OUP împotriva SRL „Ecosemal” de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal nu a avut la data de 18.05.2017, când a fost adoptată ordonanța de pornire a urmărire penale, în privința acesteia nefiind întreprinse careva acțiuni procesuale de restrângere a careva drepturi, deci de la această dată inculpata nu avea calitatea de bănuț în sensul art. 63 Cod de procedură penală.

Raportând normele de drept la circumstanțele de fapt a cauzei, Colegiul Penal a constatat că *instanța de fond legal și justificat a ajuns la concluzia că SRL „Ecosemal” urmează să fie liberată de răspundere penală în baza art. 246¹, lit. d) Cod penal, în legătură cu expirarea termenului de prescripție privind tragerea la răspundere penală, așa cum din momentul comiterii faptei – 20 martie 2017, până la adoptarea hotărârii de condamnare, a expirat mai mult de 2 ani, prin urmare, în privința inculpatei SRL „Ecosemal”, sunt aplicabile prevederile art. 60 alin. (1), lit. a) Cod penal.*

Instanța de apel a notat că, suma de 180 000 lei încasată cu titlu de prejudiciu moral de către prima instanță din contul SRL „Ecosemal” în beneficiul Instituției Publice Institutul de Fitotehnie “Porumbeni”, este suficientă pentru a acoperi rezultatele impactului social-economic asupra persoanei păgubite.

5. Temeinicia și legalitatea deciziei instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către avocatul Nicolae Ursu în numele inculpatei SRL „Ecosemal”, care invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și că instanțele au admis erori grave de fapt, care au afectat soluția, solicită casarea deciziei și remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel și conform art. 29 alin. (4) Cod de procedură penală, a constata violarea drepturilor garantate prin art. 6, 7 CEDO.

În motivarea cerințelor invocă:

- instanța de apel și-a motivat soluția prin transcrierea în decizie a conținutului sentinței, evitând să analizeze argumentele invocate în apel și să le supună analizei juridice adecvate;

- instanța de apel nu a examinat și nu și-a motivat soluția în raport cu motivele care se conțin în apelul declarat în favoarea persoanei juridice „Ecosemal” SRL. În acest sens, printre altele, nu au fost examinate argumentele apărării privind: nulitatea actelor de procedură și inadmisibilitatea probelor în procesul penal; depășirea termenului legal privind statutul de bănuț al persoanei juridice „Ecosemal” SRL; încălcarea art. 6 & 3 CEDO datorită caracterului neclar/iluzoriu al acuzațiilor penale, cu toate efectele ce se impun; încălcarea prevederilor art. 325 Cod de procedură penală și depășirea de către instanța de judecată a limitelor învinuirii formulate în rechizitoriu; încălcarea prevederilor art. 21 Cod penal, urmărirea penală și judecarea SRL „Ecosemal” în lipsa condițiilor limitativ stabilite de legislație, care pot angaja răspunderea penală a persoanei juridice; argumentele ce denotă că regimul juridic al brevetului diferă de regimul juridic al mărcii comerciale;

- instanțele de judecată au apreciat probele contrar criteriilor enunțate la art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală, ceea ce a creat o aparență falsă asupra unor fapte care trebuiau dovedite și ca urmare s-a ajuns la concluzii eronate;

- instanța de apel a ignorat garanțiile dreptului la un proces echitabil, în special în partea ce ține de aprecierea calității probelor și dacă circumstanțele în care au fost obținute pun la îndoială credibilitatea sau acuratețea acestora; existența sau inexistența posibilității pentru persoană de a contesta autenticitatea probelor și de a se opune utilizării acestora; ponderea probelor, în special dacă acestea au format o parte integrantă sau o parte semnificativă a celor care au stat la baza condamnării, precum și ponderea altor mijloace de probă în cauză;

- potrivit art. 4 a Legii nr. 39 din 29.02.2008 „Privind protecția soiurilor de

plante", drepturile asupra unui soi de plante sunt obținute și protejate pe teritoriul Republicii Moldova prin acordarea unui brevet de către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, întinderea protecției juridice prin brevet este determinată de ansamblul caracterelor esențiale ale soiului expuse în descrierea oficială a acestuia. În speță s-a stabilit că IPIF „Porumbeni”, la 30.11.2012, a obținut brevetul nr. 109 prin care a fost înregistrată denumirea soiului de plante „Porumbeni 461”; la 31.01.2013, a obținut brevetul nr. 112 prin care a fost înregistrată denumirea soiului de plante „Porumbeni 458”. La comercializarea semințelor la 20.03.2017 „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461” SRL „Ecosemal” a folosit denumirea soiului de plante brevetat (din conținutul informației de pe etichetele respective este indicată denumirea soiului de plante), dar nu marca comercială;

- dispoziția art. 246¹ lit. d) Cod penal, operează cu sintagma „mărcii comerciale” dar nu cu sintagma privind denumirea produsului brevetat. „Brevetul”, ca act de stat privind protecția soiului de plante stabilește denumirea soiului de plante și drepturile exclusive a titularului de a exploata soiul de plantă sau de a transmite acest drept unei persoane terțe. Marca comercială, în sensul art. 2 din Legea nr. 38 din 29.02.2008, are statutul său juridic. Regimul juridic al brevetului diferă de regimul juridic al mărcii comerciale;

- la 07 mai 2014, IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” au încheiat Contractul nr. 070514/2 privind producerea materialului semincer hibridului de porumb „Porumbeni 461”, care aparțin și sunt proprietatea intelectuală a institutului. Astfel, IPIF „Porumbeni” a permis SRL „Ecosemal” să producă hibridul „Porumbeni 461”, asumându-și unele obligații contractuale, inclusiv consultări referitor la tehnologii și metodologia producerii materialului semincer, verificarea respectării tehnologiei de producere, verificarea loturilor de multiplicare la diferite etape. Conform pct. 3.2.10 din Contract, SRL „Ecosemal” avea obligația să achite formele parentale prin livrarea producției recoltate. SRL „Ecosemal” a livrat 18 tone de porumb în știuleți. IPIF „Porumbeni” a refuzat să preia restul roadei, aceasta rămânând la producător;

- contractul nr. 080514/4 din 08.05.2014, încheiat între IPIF „Porumbeni” și SRL „Ecosemal” prevede producerea materialului semincer FI a hibrizilor de porumb „Porumbeni 458 MRF”, „Porumbeni 457 MRF”; „Porumbeni 375AMRF”; „Porumbeni 459 MRF”, din formele parentale care reprezintă proprietatea intelectuală a Institutului. În pct. 3.1 din Contract a fost stipulat că, prin realizarea formelor parentale, Institutul deleghează producătorului dreptul de a produce materialul semincer al hibrizilor de porumb „Porumbeni 458 MRF” și alți hibridi pe o suprafață de 47 ha. Potrivit pct. 3.2 din Contract, recolta de material semincer FI îi va aparține integral producătorului;

- prin Contractul nr. 280416/3 din 28 aprilie 2016, în scopul producerii

semințelor hibridilor de porumb „Porumbeni” 375 MRF” - 5 ha; „Porumbeni 459 MRF” - 5 ha și „Porumbeni 458 MRF” - 5 ha, IPIF „Porumbeni” i-a realizat SRL „Agro-partener” forme parentale. Conform pct. 2.3 din Contract, semințele hibride FI obținute de pe suprafața contractată aparține integral producătorului. Ulterior, între SRL „Agro-partener” și SRL „Ecosemal” a fost încheiat contractul nr. 5 din 01.05.2016 de activitate economică comună. În baza acestui contract, SRL „Ecosemal” a pus la dispoziție un lot de pământ de 20 ha, iar SRL „Agro-partener” l-a însămânțat cu formele parentale procurate de la institut, suportând cheltuielile. Potrivit pct. 4.1, părțile au convenit să repartizeze recolta de semințe obținută proporțional cheltuielilor suportate. În rezultat SRL „Ecosemal” a obținut în mod legal o parte din recolta semințelor ce le-a prelucrat și le-a păstrat la depozit. Rода semințelor de porumb de diferite soiuri, inclusiv și „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, precum și formele parentale obținute legal și nefolosite, se păstrau la depozitul SRL „Ecosemal”, fapt confirmat prin actul de control întocmit de reprezentantul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, anexată la cauză;

- IPIF „Porumbeni”, prin contractele încheiate, a transmis și dreptul de utilizare a brevetelor semințelor. Deoarece pe ambalajele semințelor nu putea fi o altă inscripție în afară de denumirea corectă a soiului de semințe, ori în contracte nu se conțin interdicții asupra utilizării brevetelor la comercializarea semințelor soiurilor „Porumbeni 461” și „Porumbeni 459”;

- art. 15 alin. (1) din Legea nr. 39 din 29.02.2008 stabilește garanțiile de protejare a drepturilor titularului de brevet și a soiului de plante. Conform art. 15 alin. (2) din lege, prevederile alin. (1) se aplică pentru materialul recoltat al soiului protejat doar în cazul în care acesta a fost obținut prin utilizarea neautorizată a materialului soiului protejat cu excepția cazului în care titularul a putut în mod rezonabil să-și exercite dreptul privind materialul soiului, în același timp, în sensul art. 15 alin. (3) din lege, prevederile alin. (1) se aplică și pentru produsele obținute direct din materialul soiului protejat dacă aceste produse au fost obținute prin utilizarea neautorizată a materialului soiului protejat, și dacă titularul de brevet nu a avut posibilitatea de a-și exercita dreptul asupra acestui material;

- prin contractele încheiate, realizând formele parentale pentru obținerea recoltei de soiuri „Porumbeni 461” și „Porumbeni 459”, IPIF „Porumbeni” a autorizat SRL „Ecosemal” să crească roada de porumb;

- la data de 06.11.2017, în legătură cu problemele apărute la realizarea semințelor „Porumbeni 461” și „Porumbeni 458” în rețeaua de comercializare SRL „Ecosemal” a expediat o scrisoare în care a abordat neclaritățile ce țin de utilizarea produselor brevete ce aparțin IPIF „Porumbeni”. Prin Scrisoarea Directorului Instituției „Porumbeni”. V. Matciciuc, din 01.01.2017 se indică că, în contractele de

producere a semințelor brevetate de hibrizi marca „Porumbeni”, nu se stipula plata adăugătoare pentru utilizarea brevetelor. Această plată era inclusă în costul formelor parentale de aceea producătorii de semințe nu achitau separat cheltuielile pentru utilizarea brevetului. Astfel, IPIF „Porumbeni” a permis și comercializarea seminței sub denumirea lor brevetată.

5.2. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, pe marginea recursului declarat, procurorul și partea vătămată IPIF „Porumbeni”, în persoana directorului Spivacenco Anatolie, au depus referință, solicitând respingerea recursului, ca fiind vădit neîntemeiat și lipsit de temeiuri legale.

6. Judecând recursul ordinar declarat și verificând legalitatea hotărârii atacate în baza materialelor din dosar, Colegiul Penal lărgit conchide că acesta urmează a fi admis în conformitate cu prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit căror, *judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.*

Potrivit art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, *instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute în art. 427, fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația condamnaților.*

În sensul art. 427 alin. (1) și (2) Cod de procedură penală, *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.*

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial. Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Prin urmare, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată comiterea unei erori de drept, care a dus la adoptarea unei hotărâri ilegale, totodată verificând dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Potrivit practicii cu privire la judecarea cauzelor penale în ordine de apel și conform art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță și care, prin apel, se transmit instanței de apel sunt următoarele: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și, dacă da, în ce împrejurări a fost comisă, în ce constă participația, contribuția materială a fiecărui participant, dacă există circumstanțe atenuante și agravante, dacă probele corecte au fost apreciate, dacă

toate în ansamblu au fost apreciate de prima instanță prin prisma cumulului de probe anexate la dosar, în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

În ce privește chestiunile de drept pe care le poate soluționa instanța de apel, acestea sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual sau penal, au fost corect aplicate.

Statuând asupra principiului respectării normelor de drept menționate, Colegiul penal lărgit, verificând și analizând *per ansamblu* decizia instanței de apel, raportată la criticele recurentului, constată că, ultima, la adoptarea soluției nu a respectat întocmai prevederile legale, ignorând exigențele legii procesual-penale inclusiv în partea motivării hotărârii, ori în cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, cu trimiterea cauzei la rejudecare, dacă eroarea constatată nu poate fi corectată de instanța de recurs.

Potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, chiar dacă dispozițiile art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale impun instanțele naționale să-și motiveze deciziile (hotărârea *Boldea versus România*), această obligație nu presupune existența unor răspunsuri detaliate la fiecare problemă ridicată, fiind suficient să fie examinate în mod real problemele esențiale care au fost supuse spre judecată instanței, iar în considerentele hotărârii trebuie să se regăsească argumentele care au stat la baza pronunțării acesteia.

CtEDO a consemnat în repetate rânduri că, la judecarea cauzei de către instanța de apel și la adoptarea deciziei, aceasta nu se poate limita la preluarea totală sau parțială a motivării formulate de instanța de fond, ci trebuie să analizeze din nou cauza, în fapt și în drept, cu atât mai mult când este în situația pronunțării unei noi hotărâri, și să răspundă argumentat la criticile invocate de părți, or doar astfel se demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul examinării acestei cauze penale.

Înainte de a trece la expunerea de motive, care au stat la baza casării integrale a deciziei instanței de apel, Colegiul ține să evidențieze că, încadrarea juridică a faptei are importanță atât pentru aplicarea corectă a legii penale, cât și pentru modul de desfășurare a judecății determinând, nu în ultimul rând, concordanța între conținutul legal al infracțiunii și conținutul constitutiv al acesteia. Mecanismul de încadrare juridică a faptei presupune implicit stabilirea textului din legea penală, care prevede și sancționează fapta socialmente periculoasă ce face obiectul cauzei penale.

La caz, instanța de recurs este sesizată de avocatul inculpatei, care pledează pentru casarea integrală a deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei în instanța de apel.

Colegiul lărgit constată că recurentul nu este de acord cu circumstanțele de fapt și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatei și critică hotărârea anume sub acest

aspect, invocând temeiurile de casare a deciziei instanței de apel prevăzute la pct. 6) alin. (1) al art. 427 Cod de procedură penală.

În expunerea de motive, care au stat la baza soluției de admitere a recursului declarat, instanța pornește de la faptul că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat produce un efect devolutiv complet asupra fondului cauzei, prin alte cuvinte provoacă un control integral atât vizavi de circumstanțele de fapt, cât și asupra celor de drept, în privința persoanelor care l-au declarat și privitor la argumentele avansate de acestea.

Analizând actul adoptat de instanța de apel, în raport cu erorile semnalate de recurent, Colegiul Penal lărgit constată că soluția instanței de apel de menținere a sentinței este una greșită. Or, examinând apelul declarat împotriva sentinței, nu a reacționat în modul prevăzut de lege asupra erorilor de drept comise de instanța de fond, repetându-le întocmai, nu a desființat total sentința și nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, menținând o sentință nemotivată și neîntemeiată legal, astfel încât a comis la rândul său un șir de erori de drept. În această ordine de idei:

a) Colegiul lărgit notează că prevederile art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, statuează că *sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.*

Conform art. 385 alin. (1) pct. 1) - 3) Cod de procedură penală, *la adoptarea sentinței, instanța de judecată soluționează chestiunile dacă a avut loc fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul, dacă această faptă a fost săvârșită de inculpat, dacă fapta întrunește elementele infracțiunii.*

Prin sentință, SRL „Ecosemal” a fost recunoscută vinovată pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal și liberată de răspundere penală, în legătură cu survenirea termenului de prescripție, conform art. 60 alin. (1) Cod penal. **S-a încetat procesul penal din motivul intervenirii termenului de prescripție.**

În conformitate cu prevederile art. 391 alin. (1) Cod de procedură penală, *sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă 1) lipsește plângerea părții vătămate, plângerea a fost retrasă sau părțile s-au împăcat; 2) a intervenit decesul inculpatului; 3) persoana nu a atins vârsta pentru tragere la răspundere penală; 4) există o hotărâre judecătorească definitivă asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă; 5) există o hotărâre a organului de urmărire penală asupra aceleiași persoane pentru aceeași faptă de încetare a urmăririi penale, de scoatere a persoanei de sub urmărire penală sau de clasare a procesului penal; 6) există alte circumstanțe care exclud sau condiționează pornirea urmăririi penale și tragerea la răspundere penală; precum și 7) în cazurile prevăzute în art. 54-56 din*

Codul penal.

Însă, instanța de fond, dispunând încetarea procesului penal în cauza penală în privința SRL „Ecosemal”, a omis să indice în temeiul cărui punct, din cele prevăzute la art. 391 alin. (1) Cod penal, încetează procesul penal.

Totodată, se reține că, instanța fond a dispus încetarea procesului penal în privința inculpatei SRL „Ecosemal”, cât și liberarea acesteia de răspundere penală, conducându-se de prevederile art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală.

Potrivit descriptivului și dispozitivului deciziei recurate, se atestă că instanța de fond a reținut drept temei de încetare a procesului penal, prevederile art. 60 Cod penal - intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

În acest context instanța de recurs ține să accentueze, că potrivit prevederilor art. 332 alin. (1) Cod de procedură penală, *în cazul în care, pe parcursul judecării cauzei, se constată vreunul din temeiurile prevăzute în art. 275 pct. 5)–9), 285 alin. (1) pct. 1), 2), 4), 5), precum și în cazurile prevăzute în art. 53-60 din Codul penal, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă.*

Din alineatul (5) al aceleiași norme rezultă că, *în cazul prevăzut la art. 275 pct. 4), încetarea procesului penal nu se admite fără acordul inculpatului și în acest caz, procedura continuă în mod obișnuit.*

Conform art. 275 pct. 4) Cod de procedură penală, *urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit termenul de prescripție sau amnistia.*

Totodată, potrivit prevederilor art. 53 lit. g) Cod penal, *persoana care a săvârșit o faptă ce conține semnele componentei de infracțiune poate fi liberată de răspundere penală de către procuror în cadrul urmăririi penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în cazul prescripției de tragere la răspundere penală.*

Rezultând din cele notate supra, Colegiul penal lărgit constată că, soluția instanței de fond cu privire la *încetarea procesului penal în privința inculpatei SRL „Ecosemal” și de liberare de răspundere penală pe temeiul expirării termenului prescripției răspunderii penale, prevăzute de art. 60 Cod penal*, este greșită și nu poate fi menținută, deoarece aceasta contravine prevederilor legale enunțate.

Astfel, se punctează că, pe tot parcursul desfășurării procesului penal, inculpata SRL „Ecosemal” a pledat nevinovată, aducând în acest sens diferite argumente, iar această poziție a inculpatei contravine din start prevederilor art. 332 alin. (5) Cod de procedură penală și denotă imposibilitatea încetării procesului penal în ședința de judecată, din motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

Or, având în vedere că încetarea procesului penal în ședința de judecată are loc pe temeiuri de nereabilitare, o condiție necesară în acest sens fiind mai întâi de toate constatarea vinovăției inculpatei, Colegiul penal lărgit constată că soluția instanței de fond contravine esenței prevederilor legale citate și temeiurilor de încetare a procesului penal în contextul în care inculpata SRL „Ecosemal” vinovăția de săvârșirea faptelor incriminate, nu a recunoscut.

b) Sentința judecătorească de condamnare trebuie să fie clară și accesibilă în primul rând pentru persoana inculpată, deoarece prin condamnare anume inculpatul este acela, drepturile și interesele cărui sunt limitate prin sentința de condamnare. Respectiv, inculpatul are dreptul de a cunoaște exact încadrarea juridică a faptelor sale, pentru săvârșirea cărora a fost condamnat.

Prevederile art. 21 alin. (3) Cod penal, statuează că, *o persoană juridică, cu excepția autorităților publice, este pasibilă de răspundere penală pentru o faptă prevăzută de legea penală dacă aceasta nu a îndeplinit sau a îndeplinit necorespunzător dispozițiile directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități și se constată cel puțin una din următoarele circumstanțe: a) fapta a fost săvârșită în interesul persoanei juridice respective de către o persoană fizică împuternicită cu funcții de conducere, care a acționat independent sau ca parte a unui organ al persoanei juridice; b) fapta a fost admisă sau autorizată, sau aprobată, sau utilizată de către persoana împuternicită cu funcții de conducere; c) fapta a fost săvârșită datorită lipsei de supraveghere și control din partea persoanei.*

La caz, condamnarea inculpatei SRL „Ecosemal” în baza art. 246¹ lit. d) Cod penal, cu reținerea faptei așa cum a fost aceasta incriminată în rechizitoriu, adică fără indicarea dispozițiilor directe ale legii ce stabilesc îndatoriri sau interdicții privind efectuarea unei anumite activități și fără constatarea unei circumstanțe din cele enumerate mai sus, reprezintă o situație incompatibilă cu prevederile art. 6 § 3 lit. a) din Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale care statuează că orice acuzat, are în special, dreptul să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, cât și jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prin informarea acuzatului în mod amănunțit asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa, se înțelege aducerea la cunoștința acestuia a faptelor materiale ce i se reproșează și a calificării juridice ce li se dau (*hotărârea Bricmont v. Belgia nr. 10959/1989 din 16.03.1989*).

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a evidențiat că, dispozițiile textului redat de art. 6 § 3 lit. a) din Convenție, stipulează cert că, autoritățile naționale

urmează să depună o maximă diligență cu privire la modul în care se face notificarea acuzației către cel interesat, deoarece actul de acuzare are un rol determinant în procesul penal. Totodată, art. 6 § 3 lit. a) din Convenție, garantează acuzatului dreptul la informare detaliată asupra acuzației aduse (*hotărârea Husain v. Italia din 26.09.2006*).

În același context, Colegiul reține că instanțele inferioare au eșuat să examineze minuțios aspectele învinuirii înaintate inculpatei SRL „Ecosemal”, constatând *în fapt* că „*persoana juridică SRL „Ecosemal”, [...], cunoscând că deținătorii brevetelor mărcilor de porumb „Porumbeni P461” și „Porumbeni P458” aparține Instituției Publice Institutul de Fitotehnie „Porumbeni”, fapt confirmat prin extrasele AGEPI din baza de date „Soi de Plante”, unde sub brevetul nr. 109 este înregistrată marca „Porumbeni 461” iar sub brevetul nr. 112 este înregistrată marca „Porumbeni P458” [...], fără a avea cu ultimii un contract sau un acord privind comercializarea semințelor de porumb sub marca dată, la 20 martie 2017, în baza facturii WA xxxxxxxx, S.R.L. „Ecosemal” a transmis spre comercializare către SRL „Bîtlan Com”, 1500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P458” și 500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P461” la încadrarea acțiunilor inculpatei în temeiul art. 246¹ lit. d) Cod penal, ca concurența neloială, adică folosirea **mărcii comerciale** într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic, a ignorat respectarea principiului legalității care obligă persoana împuternicită cu aplicarea legii penale să califice fapta în conformitate cu articolul din Codul penal care prevede respectiva faptă și nicidecum potrivit unei norme similare sau în acord cu o normă suplimentară la cea care urmează să fie aplicată.*

Principiul *nulla poena sine lege, nullum crimen sine lege*, stabilit la art. 7 din Convenția Europeană impune în primul rând ca legislația să definească în mod clar încălcările și sancțiunile aplicabile în cazul săvârșirii acțiunii sau a omisiunii interzise. Condiția este îndeplinită atunci când justițiabilul poate stabili, plecând de la textul dispoziției pertinente și, dacă este cazul, cu ajutorul interpretării care este dată acestui text de către instanțe, *care sunt acțiunile și omisiunile care angajează răspunderea sa* (a se vedea *Coëme și alții v. Belgia, 22 iunie 2000, § 145; Vasiliauskas v. Lituania, 20 octombrie 2015, § 154*). Așadar, persoanele trebuie să cunoască normele dreptului penal pentru a putea să-și adapteze comportamentul în funcție de acestea.

La caz, prevederile art. 246¹ lit. d) Cod penal, în baza cărora a fost condamnată inculpata, incriminează *folosirea mărcii comerciale într-o manieră care să producă confuzie cu cele folosite legitim de un alt agent economic*, pe când, în fapt, inculpatei i se incriminează că *brevetele mărcilor de porumb „Porumbeni P461” și „Porumbeni P458” aparțin Instituției Publice Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” și fără a avea cu ultimii un contract sau un acord privind comercializarea semințelor de porumb sub marca dată, a transmis spre comercializare către SRL „Bîtlan Com”,*

1500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P458” și 500 kg semințe de porumb de marca „Porumbeni P461”.

În sensul dat, Colegiul notează ca fiind pripită și insuficientă motivarea instanței de apel, precum că „potrivit art. 2 al Legii nr. 38 din 29.02.2008 privind protecția mărcilor, „marcă, este orice semn (vizual, sonor, olfactiv, tactil) care servește la individualizarea și deosebirea produselor și/sau serviciilor unei persoane fizice sau juridice de cele ale altor persoane fizice sau juridice.” în sensul combaterii argumentului apărării că „la comercializarea semințelor la 20.03.2017 „Porumbeni 458” și „Porumbeni 461”, SRL „Ecosemal” a folosit denumirea soiului de plante brevetat, dar nu marca comercială”, or, instanța de apel urma să verifice dacă prin acțiunile sale, inculpata a adus atingere drepturilor Instituției Publice Institutul de Fitotehnie „Porumbeni” în calitate de titular al mărcii (se confirmă prin certificatul de înregistrare a mărcii) pentru „Porumbeni P461” și „Porumbeni P458” în sensul art. 6 din Legea nr. 38 din 29.02.2008 privind protecția mărcilor, sau a drepturilor de decurg din calitatea de titular al brevetelor, în sensul Legii nr. 461 din 18 mai 1995, privind brevetele de invenție, care reglementează regimul juridic al brevetelor de invenție cât și modul de apărare a drepturilor inventatorilor și titularilor.

De facto, instanța de apel, ajungând la aceeași concluzie despre vinovăția inculpatei, ca și prima instanță, nu a pătruns în esența problemei de drept deduse judecății, ci în linii generale a statuat că SRL „Ecosemal” se face vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal.

Instanțele de fond deși urmau să verifice minuțios aspectele factologice ale învinuirii în coroborare cu încadrarea juridică a faptei imputate inculpatei, nu au evidențiat aceste momente în hotărârile judecătorești adoptate. De fapt, instanțele, neraportând învinuirea înaintată inculpatului la prevederile art. 325 Cod de procedură penală, au conchis că vinovăția inculpatei SRL „Ecosemal” de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal, a fost dovedită indubitabil prin probatoriul administrat și cercetat în cadrul ședințelor de judecată.

Omisiunea instanțelor de fond de a face o analiză amplă asupra tuturor circumstanțelor cauzei și de a se expune argumentat asupra fiecărei probe în parte, care confirmă sau infirmă vinovăția inculpatei, este cu certitudine o lacună care nu poate fi corectată de către instanța de recurs la această etapă a procedurilor urmând a fi înlăturată de instanța de apel, prin rejudecarea cauzei. Statuările ce preced, denotă cu certitudine că, la caz, nu există o coroborare între cele incriminate inculpatei și cele descrise, *de facto*, în rechizitoriu.

c) Instanțele de fond și de apel au menționat la general faptul că probele prezentate de acuzare confirmă vinovăția inculpatei SRL „Ecosemal” în comiterea

infrațiunii prevăzute de art. 246¹ lit. d) Cod penal, fără să aprecieze fiecare probă în parte și să-și expună punctul său de vedere asupra fiecăreia și asupra admisibilității sau inadmisibilității acestora, contrar prevederilor art. 101 alin. (1) Cod de procedură penală care stipulează că fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu - din punct de vedere al coroborării lor și *nu a dat răspuns la toate argumentele invocate în apelul declarat de apărare*, inclusiv asupra argumentelor privind: nulitatea actelor de procedură și inadmisibilitatea probelor în procesul penal; încălcarea art. 6 & 3 CEDO datorită caracterului neclar/iluzoriu al acuzațiilor penale; încălcarea prevederilor art. 325 Cod de procedură penală și depășirea de către instanța de judecată a limitelor învinuirii formulate în rechizitoriu; încălcarea prevederilor art. 21 Cod penal, urmărirea penală și judecarea SRL „Ecosemal” în lipsa condițiilor limitativ stabilite de legislație, care pot angaja răspunderea penală a persoanei juridice și argumentele ce denotă că regimul juridic al brevetului diferă de regimul juridic al mărcii comerciale.

Totodată, Colegiul lărgit notează că instanța de apel a oferit o motivare evazivă și contrară prevederilor art. 6 din CEDO, privind dreptul la un proces echitabil, asupra argumentului apărării că *„în materialele dosarului nu este administrată concluzia Consiliului Concurenței privind concurența neloială așa cum prevede art. 276¹ Cod de procedură penală.*

Or, menționând că *„în art. 276¹ Cod de procedură penală, deși se indică că, „organul competent să exercite urmărirea penală solicită opinia organului competent de control de stat asupra activității de întreprinzător sau a altui organ competent în controlul respectării prevederilor legislației din domeniul în care a fost săvârșită fapta”, norma dată mai prevede că, „Organul de urmărire penală nu are dreptul să dispună sau să solicite organului de control inițierea unui control în sensul Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.”*, instanța de apel eludează prevederile articolului sus-menționat, care statuează că *solicitarea organului de urmărire penală trebuie să conțină exact faptele și informațiile cu privire la care se solicită opinia organului de control*, anume pentru a evita inițierea unui control în sensul Legii nr. 131/2021, privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza solicitării opiniei menționate supra.

Expunerea evazivă și lipsită de motivare a instanței de apel asupra motivelor invocate de apărare, nu este suficientă pentru o decizie de condamnare, care trebuie să fie motivată atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare și cu respectarea principiului contradictorialității în procesul penal, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea.

Rezumând cele menționate, Colegiul penal constată că în speță și-a găsit confirmare temeiul pentru recurs prevăzut în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură

penală, care prevede că *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel când, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivului hotărârii, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, ceea ce inevitabil duce la casarea deciziei instanței, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.*

În mare parte soluția instanței de recurs de a dispune rejudecarea se bazează pe statuările Curții Europene în speța *Năvoloacă c. Moldovei (cererea nr. 25236/02), hotărârea din 16.12.2008*, unde Curtea având a se pronunța asupra acestei cauze a considerat că chestiunile care urmau a fi hotărâte de către Curtea Supremă de Justiție nu puteau fi examinate în mod corespunzător, ca chestiuni ce țin de un proces echitabil, fără o apreciere directă a circumstanțelor factologice prezentate de părți pe marginea speței deferite judecătii. Având în vedere că, Curtea Supremă de Justiție nu are competența să facă o examinare directă în fapt, ea are competența de a dispune rejudecarea cauzei de către instanța ierarhic inferioară, în speță, ținându-se cont inclusiv de faptul că și sentința primei instanțe este una viciată, echitatea cere ca Curtea Supremă de Justiție să dispună rejudecarea cauzei.

În cadrul rejudecării cauzei, instanța de apel urmează să înlăture erorile menționate, să țină cont de împrejurările expuse care au servit temei de casare a soluției adoptate și în strictă conformitate cu prevederile art. 414 Cod de procedură penală să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor administrate în instanța de judecată, inclusiv să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, iar în dependență de datele obținute să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, care să corespundă și prevederilor art. 417-418 Cod de procedură penală.

De asemenea, instanța de apel urmează să țină cont de prevederile art. 436 Cod de procedură penală care se referă la procedura de rejudecare și limitele acesteia, să verifice și să aprecieze profund probele administrate și examinate în instanță în strictă conformitate cu cerințele legii, să le dea apreciere convenită cu argumentarea admisibilității sau inadmisibilității fiecărei probe examinate, să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate și să constate prezența sau lipsa vinovăției inculpatei în comiterea infracțiunii incriminate, să aprecieze legalitatea probelor cercetate nemijlocit în ședința de judecată, ținând cont de motivele invocate în apel și dispozițiile expuse la pct. 6 al prezentei decizii și ca urmare să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în strictă conformitate cu prevederile art. 414, 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul Penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursul ordinar declarat de avocatul Nicolae Ursu în numele inculpatei Societatea cu Răspundere Limitată „Ecosemal”, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2020, în cauza penală privind *Societatea cu Răspundere Limitată „Ecosemal”* și dispune rejudecarea cauzei, în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 15 iulie 2021.

Președinte

Nadejda TOMA

Judecători

Liliana CATAN

Iurie DIACONU

Ion GUZUN

Victor BOICO